

5

Методологічні засади і методичні проблеми шкільних предметів морально-етичного циклу**МЕТА І ЗАСАДИ ШКІЛЬНОГО КУРСУ “ЕТИКА”
(курс є обов’язковим для учнів 5-6 класів)**

Етика належить до світоглядних дисциплін. Її часто називають практичною філософією і вивчають не тільки для того, щоб дізнатися, що таке, наприклад, доброчинство, а насамперед для того, щоб бути доброчинними. Зміст етики як науки – це знання, реалізовані в ставленні особистості до інших людей, суспільства й природи.

Основною метою шкільного курсу “Етика” є створення умов для формування моральних цінностей і орієнтирів особистості, моральної культури і культури поведінки учня.

Загальну мету дають змогу реалізувати такі завдання:

- поглиблювати знання учнів про людину та моральні взаємини в суспільстві, основні моральні норми та цінності українського суспільства та людства, правила етикету, правила культури поведінки;
- удосконалювати вміння керуватися в поведінці моральними нормами та цінностями, виявляти дружелюбність, ввічливість, повагу й чуйність до інших, толерантність та милосердя, відрізняти моральність та аморальність, дотримуватися етикетних норм у повсякденному житті, контролювати, оцінювати та регулювати свої взаємини з іншими, здійснювати вибір у складних життєвих ситуаціях, орієнтуючись на моральні цінності;
- формувати позитивне ставлення й мотивацію до застосування моделей поведінки, орієнтованих на моральні цінності українського суспільства та людства в цілому;
- збагачувати досвід моральних взаємин з однолітками, батьками, вчителями, знайомими й незнайомими людьми;
- стимулювати пізнавальний інтерес до етичного знання, до основ моральної культури.

Курс етики структурований за такими загальними тематичними блоками-розділами:

5 клас

Вступ. Що вивчає етика.

I. Чим керується людина у своїх вчинках та поведінці.

II. Які правила визначають гармонію людини із собою та з найближчим оточенням.

III. Якими є моральні норми та правила співжиття в людському суспільстві.

IV. Що означає дотримуватися норм етикету в повсякденному житті.

6 клас.

I. Цінності людини в сучасному світі.

II. Людина – частина Всесвіту.

III. Моральні виміри спілкування.

IV. Цінності демократичного громадянського суспільства.

Відповідно до сучасних уявлень про методологічні засади конструювання змісту освіти в програмі застосовано аксіологічний, соціокультурний, культурологічний та діяльнісний підходи.

Аксіологічний підхід передбачає засвоєння учнями на початковому рівні змісту основних етичних понять та моральних категорій, що відбивають систему загальнолюдських та національних цінностей. У процесі опрацювання матеріалу курсу вчитель має створити умови для розуміння та усвідомлення учнями, таких основних етичних понять, наприклад, як добро і зло, добродійство, сором і совість, товаришування й дружба тощо. Програмою передбачено ознайомлення учнів з етикетними нормами, що конкретизують та унаочнюють ці моральні цінності. Усвідомлення учнями моральних цінностей суспільства закладає основи для формування їх власної системи духовних цінностей та морального ідеалу.

Соціокультурний підхід передбачає усвідомлення учнями моралі як одного з соціальних регуляторів систем “Індивід-індивід”, “Індивід-суспільство”, а також засвоєння ними норм суспільного життя, визнання цінностей взаємоповаги та взаємодопомоги, безкорисливості тощо. Серед важливих тем, що розкривають складні взаємозв'язки людини й суспільства, особливе місце належить проблемі моральних засад

громадянства. Учні набувають уміння оцінювати власні вчинки інших з погляду їх суспільної значущості. Засвоюючи зміст “Золотого правила” моралі, вони витлумачують повагу до гідності й прав людини як необхідну умову життя в суспільстві.

Культурологічний підхід передбачає вивчення складових моральної культури особистості й поглиблення та збагачення знань про моральний зміст культури людства, культури, звичаїв і традицій українського народу, різних народів і національностей, які живуть в Україні.

Оскільки курс “Етика” має на меті формування в учнів діяльних чеснот, практичних умінь та навичок (моральної культури), то **діяльнісному підході** слід надавати пріоритетного значення. Учителєві варто вбачати свою роль в тому, щоб допомогти учням сформуванню своє розуміння добра і зла, моралі і справедливості. Навчитися діяти й поводитись, орієнтуючись на моральні правила та цінності. Основним в етиці вважається не вміння гарно говорити про добро та зло, а намагання чинити добро, стверджувати його своїми вчинками, своїм життям, тобто бути добродієм.

Особливий наголос зроблено на вмінні учня моделювати ситуації та розв’язувати їх, проводити аналогії з власним досвідом.

Бех І., Ганнусенко Н., Чорна К.

КОНЦЕПЦІЯ ВИХОВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ ЗАГАЛЬНО-ОСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Загальні положення. Суспільне життя переконує, що без культивування таких моральних цінностей як добро, людяність, відповідальність, почуття власної гідності, творча ініціатива, підприємливість, толерантність навряд чи можна розраховувати на поліпшення моральної ситуації в нашій країні. Ці моральні феномени в період переходу до ринку, який ще не став цивілізованим, виконують функцію гармонізації особистих і суспільних інтересів.

На жаль, незважаючи на велике значення морально-духовних цінностей в житті людей, вони ще не зайняли належного місця в системі цінностей підрастаючого покоління. Нині в учнівському середовищі зростає злочинність, озлобленість, нігілістичне ставлення до принципів